

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2022/031 van 19 april 2022

over

tekst	voorontwerp van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien regie en het decreet van 7 juli 2017 tot oprichting van een publiekrechtelijke vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het gezinsbeleid, tot vaststelling van vergunningsnormen voor private uitbetalingsactoren en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin
roepnaam	(decreet wijziging decreten Opgroeien regie, Vlaams Agentschap Toelagen gezinsbeleid en Kind en Gezin)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 11 maart 2022

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding van 18 maart 2022, ontvangen door de VTC op 18 maart 2022;

Brengt op 19 april 2022 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Gezin (hierna “de adviesvrager”) verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna “VTC”) over een voorontwerp van decreet *tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien regie en het decreet van 7 juli 2017 tot oprichting van een publiekrechtelijke vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het gezinsbeleid, tot vaststelling van vergunningsnormen voor private uitbetalingsactoren en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin*, (hierna “het Ontwerp”), zonder aanduiding van specifieke artikelen.
2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. **De gemeenten en openbare centra voor maatschappelijk welzijn** oefenen een beleid uit naar de **gezinnen** die op hun grondgebied wonen, in het kader van hun algemene bevoegdheden bepaald bij artikel 41 Gw, de artikelen 1 en 57 organieke wet van 8 juli 1976 betreffende het OCMW en het decreet van 9 februari 2018 betreffende het lokaal sociaal beleid of elke andere bevoegdheid die het bij of krachtens een wet of decreet is toegekend. Ze richten Huizen van het Kind op, verlenen steun aan kinderen en gezinnen in kansarmoede, stimuleren vrijetijdsparticipatie van kansengroepen,... In het kader van deze bevoegdheden kunnen gemeenten en openbare centra voor maatschappelijk welzijn aan kinderen en gezinnen **toelagen** toekennen voor de kosten van opvoeding van kinderen, schoolkosten,....
4. Gemeenten en openbare centra voor maatschappelijk welzijn zetten bovendien sterk in op de take up van sociale rechten van hun inwoners. De **automatisch rechtentoekenning** - ook van toelagen in het kader van het lokale gezinsbeleid – is een belangrijk instrument in de bestrijding van onderbescherming, tegen kansarmoede en het versterken van empowerment van kinderen en gezinnen in kansarmoede. Lokale besturen hebben echter niet altijd de middelen om een automatische rechtentoekenning te organiseren.
5. Het **agentschap Opgroeien regie en het Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen** in het kader van het Gezinsbeleid (**VUTG**) kunnen de lokale besturen hierin **ondersteunen**.
6. **Tijdens de coronacrisis** werd er vanuit het agentschap Opgroeien regie al eenmalig een samenwerking opgezet op basis waarvan lokale besturen gegevens konden opvragen van de kinderen in hun gemeente/stad die recht hadden op een sociale toeslag. Op basis van deze gegevens van het Groeipakket bezorgd via het agentschap Opgroeien regie kon het lokale bestuur automatisch een financiële ondersteuning bieden aan kwetsbare huishoudens. Vanuit het VUTG werd daarnaast ingezet op een aanvullende dienstverlening, gericht op gezinnen. Deze dienstverlening bestaat uit briefwisseling naar gezinnen op vraag op de lokale besturen.
7. Tijdens de evaluatie na anderhalf jaar Groeipakket werd vastgesteld dat deze vorm van gegevensdeling en dienstverlening een grote meerwaarde betekende voor de lokale besturen. Bijgevolg werd in de evaluatie een beleidsaanbeveling geformuleerd dat beide agentschappen hun oprichtingsdecreten complementair en onderling afgestemd, aan moeten passen om **een structurele gegevensdeling en dienstverlening met de lokale besturen** mogelijk te maken. Op 14 juli 2021 werd de resolutie over het gevolg dat wordt gegeven aan de evaluatie van het Groeipakket aangenomen door de plenaire vergadering. In deze resolutie vraagt het Vlaams parlement positief gevolg te geven aan deze beleidsaanbeveling.
8. Met het Ontwerp wil de decreetgever de gegevensdeling van het agentschap Opgroeien regie naar de lokale besturen toe structureel verankeren en wil dat het VUTG zijn dienstverlening verankert en verder uitwerkt door de ontwikkelde betaalmotor en diensten, zoals onderzoek naar het recht op toelagen in het kader van het lokale gezinsbeleid en correspondentie versturen, van het VUTG ter beschikking te stellen van gemeenten en openbare

centra voor maatschappelijk welzijn. Deze verankeringen dragen bij tot de ondersteuning en organisatie van de automatische rechtentoekening van toelagen in het kader van het lokale gezinsbeleid. Op deze manier wordt de taakverdeling duidelijk opgedeeld tussen de twee agentschappen. Bovendien blijkt deze taakverdeling ook uit de toevoeging aan de missie van het VUTG waarin zij een ondersteunende rol opnemen ten aanzien van het Vlaamse gezinsbeleid, waarvan de regierol o.a. bij het agentschap Opgroeien regie en de lokale besturen ligt. Zoals in de memorie van toelichting bij het Bestuursdecreet van 7 december 2018 wordt voorgeschreven, moet bevoegdheidsverlating tussen agentschappen worden vermeden.

9. De volgende bepalingen van het Ontwerp handelen over de verwerking van persoonsgegevens:

“Art. 2.

In het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien regie, het laatst gewijzigd bij het decreet van 4 februari 2022, wordt een artikel 10/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 10/2. Het agentschap kan persoonsgegevens van de rechtgevendende kinderen, vermeld in artikel 3, §1, 34°, van het Groeipakketdecreet van 2018, de rechthebbende kinderen, vermeld in artikel 3, §1, 35°, van het voormelde decreet, en begunstigden als vermeld in boek 2, deel 4, titel 1, van het voormelde decreet, uit het kadaster van toelagen in het kader van het gezinsbeleid, vermeld in artikel 7/1, eerste lid, 5°, van dit decreet, ter beschikking stellen van een lokaal bestuur of de Vlaamse Gemeenschapscommissie om dat lokaal bestuur of de Vlaamse Gemeenschapscommissie te ondersteunen bij de uitvoering van zijn bevoegdheid die eraan bij of krachtens een wet of decreet is toegekend om een beleid uit te oefenen voor de gezinnen die op zijn grondgebied wonen.

De volgende persoonsgegevens kunnen gedeeld worden conform het eerste lid:

1° de identificatiegegevens;

2° de toegekende toelagen in het kader van het gezinsbeleid, vermeld in artikel 3, §1, 44°, van het Groeipakketdecreet van 2018;

3° de periode waarvoor de toelagen, vermeld in punt 2°, worden toegekend.

De gegevensuitwisseling heeft alleen betrekking op gegevens die noodzakelijk zijn voor de acties van het lokaal bestuur of de Vlaamse Gemeenschapscommissie ter uitvoering van zijn bevoegdheid die eraan bij of krachtens een wet of decreet is toegekend om een beleid uit te oefenen voor de gezinnen die op zijn grondgebied wonen.

De gegevens worden uitgewisseld op een beveiligde elektronische manier.

De persoonsgegevens worden verwerkt conform artikel 6, lid 1, e), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming).

Het agentschap, het lokaal bestuur en de Vlaamse Gemeenschapscommissie zijn elk afzonderlijk verantwoordelijk voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in het tweede lid.

Het agentschap, het lokaal bestuur en de Vlaamse Gemeenschapscommissie informer de betrokkenen over de verwerking met een vermelding op hun website.”

“Art. 7.

Artikel 7 van hetzelfde decreet¹, gewijzigd bij het decreet van 7 december 2018, wordt vervangen door wat volgt:

¹ decreet van 7 juli 2017 tot oprichting van een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid, tot vaststelling van vergunningsnormen voor

“Art. 7. Het agentschap verwerkt de volgende categorieën van persoonsgegevens om zijn missie, vermeld in artikel 4², en zijn taken, vermeld in artikel 5³, uit te voeren:

- 1° de identificatiegegevens;
- 2° de financiële bijzonderheden;
- 3° de persoonlijke kenmerken;
- 4° de samenstelling van het gezin;
- 5° de gegevens over kinderopvang;
- 6° de gegevens over pleegzorg en adoptie;
- 7° de opleiding en vorming;
- 8° de beroepsmatige of gelijkgestelde situaties en de gegevens over de sociale zekerheid;
- 9° de gegevens over de lichamelijke en de psychische gezondheid;
- 10° de gegevens over gerechtelijke maatregelen;
- 11° de gegevens over de plaatsing overeenkomstig artikel 68 van het Groeipakketdecreet van 2018.

Het agentschap is de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), voor de persoonsgegevens, vermeld in het eerste lid, die het verwerkt in het kader van zijn missie, vermeld in artikel 4 van dit decreet, en zijn taken, vermeld in artikel 5 van dit decreet.

Als gemeenten of openbare centra voor maatschappelijk welzijn betrokken worden bij de gegevensverwerking, wordt er een verwerkersovereenkomst als vermeld in artikel 28, punt 3 van de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), gesloten met het agentschap.

private uitbetalingsactoren en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin

² **Artikel 4.** Het agentschap heeft als missie de stipte, correcte en continue uitbetaling van toelagen in het kader van gezinsbeleid, samen met de private uitbetalingsactoren.

Binnen het kader van de missie, vermeld in het eerste lid:

- 1° verzorgt het agentschap een performant, klantvriendelijk en kwaliteitsvol aanbod, waarin de gezinnen en in het bijzonder de meest kwetsbare gezinnen maximaal bijgestaan worden in de uitoefening van hun recht op toelagen in het kader van gezinsbeleid;
- 2° onderzoekt het agentschap proactief het recht op toelagen, op basis van de gegevens die beschikbaar zijn via de elektronische gegevensstromen, met het oog op de automatische rechtentoekenning en uitbetaling van toelagen in het kader van het gezinsbeleid waar mogelijk.

³ **Artikel 5.** Om de missie, vermeld in artikel 4, waar te maken, heeft het agentschap de volgende taken:

- 1° zijn kredieten beheren, de kredieten die noodzakelijk zijn voor de werking aan de private uitbetalingsactoren uitbetalen, alsook de besteding van de toegekende kredieten opvolgen;
 - 2° efficiëntiewinsten in zijn publieke uitbetalingsfunctie en bij de private uitbetalingsactoren realiseren;
 - 3° de private uitbetalingsactoren ondersteunen bij het informeren en het bijstaan van gezinnen om hun rechten te kunnen uitoefenen;
 - 4° de regelgeving over de toekenning van toelagen in het kader van het gezinsbeleid door alle uitbetalingsactoren operationaliseren en concretiseren;
 - 5° toezicht houden op de naleving van de regels voor de toekenning van toelagen in het kader van het gezinsbeleid;
 - 6° een kwaliteitssysteem voor de uitbetalingsactoren opzetten en beheren;
 - 7° als publieke uitbetalingsactor instaan voor de, waar mogelijk, automatische uitbetaling van toelagen in het kader van het gezinsbeleid;
 - 8° één gemeenschappelijke betaalmotor ontwikkelen en uitbouwen die het de uitbetalingsactoren mogelijk maakt om toelagen in het kader van het gezinsbeleid op een efficiënte, correcte en zo veel mogelijk automatische wijze uit te betalen;
 - 9° de private uitbetalingsactoren financieel responsabiliseren;
 - 10° klachten over het optreden van de uitbetalingsactoren behandelen.
- (...)

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de gegevensregistratie en -verwerking.”

10. De VTC vraagt zich wel af waarom artikel 10/2 stelt dat de persoonsgegevens ter beschikking gesteld kunnen worden en is van oordeel dat deze bepaling beter geformuleerd wordt als “stelt ter beschikking” ten behoeve van de duidelijkheid en eenvormigheid.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

11. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld met de lokale besturen de volgende zijn:

- Wat het agentschap Opgroeien Regie betreft :

- rechtgevende kinderen;
- rechthebbende kinderen;
- begunstigden.

- Wat het agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid betreft :

- begunstigden, met name een natuurlijke persoon of een rechtspersoon aan wie toelagen in het kader van het gezinsbeleid betaald worden.

en dat het minstens de volgende gegevens betreft :

- Wat het agentschap Opgroeien Regie betreft :

- de identificatiegegevens;
- de toegekende toelagen in het kader van het gezinsbeleid, vermeld in artikel 3, §1, 44°, van het Groeipakketdecreet van 2018;
- de periode waarvoor de toelagen, vermeld in punt 2°, worden toegekend.

- Wat het agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid betreft :

- de identificatiegegevens;
- de financiële bijzonderheden;
- de persoonlijke kenmerken;
- de samenstelling van het gezin;
- de gegevens over kinderopvang;
- de gegevens over pleegzorg en adoptie;
- de opleiding en vorming;
- de beroepsmatige of gelijkgestelde situaties en de gegevens over de sociale zekerheid;
- de gegevens over de lichamelijke en de psychische gezondheid;
- de gegevens over gerechtelijke maatregelen;
- de gegevens over de plaatsing overeenkomstig artikel 68 van het Groeipakketdecreet van 2018.

12. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatie- en contactgegevens, financiële, opleidings- gezondheids- en gerechtelijke gegevens en dus gaat het om de verwerking van persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

13. Het gaat dus om wijzigingen aan het decreet van 30 april 2004 tot oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Opgroeien regie en het decreet van 7 juli 2017 tot oprichting van een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid, tot vaststelling van vergunningsnormen voor private uitbetalingsactoren en tot wijziging van het decreet van 30 april 2004 betreffende de oprichting van het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin.

14. Volgende bepalingen van het bestaande decreet van 30 april 2004 zijn relevant voor wat de verwerking van persoonsgegevens betreft :

“Artikel 7.

Het agentschap registreert en verwerkt alle gegevens, met inbegrip van persoonsgegevens, die noodzakelijk zijn om:
1° de taken, vermeld in artikel 5 van dit decreet, uit te voeren;
2° de beleidsgerichte input, vermeld in artikel III.2, derde lid, van het Bestuursdecreet, te leveren.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de gegevensregistratie en verwerking, met inachtneming van de regelgeving tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer voor de verwerking van de persoonsgegevens.”

15. Volgende bepalingen van het bestaande decreet van 7 juli 2017 zijn relevant voor wat de verwerking van persoonsgegevens betreft :

“Artikel 7.

Het agentschap registreert en verwerkt alle gegevens, met inbegrip van persoonsgegevens, die noodzakelijk zijn om:
1° de taken, vermeld in artikel 5 van dit decreet, uit te voeren;
2° de beleidsgerichte input, vermeld in artikel III.2, derde lid, van het Bestuursdecreet, te leveren.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels voor de gegevensregistratie en verwerking, met inachtneming van de regelgeving tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer voor de verwerking van de persoonsgegevens.”

16. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving – elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.

17. Het Ontwerp of de memorie vermelden niet expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden. De VTC gaat er van uit dat de gegevens verwerkt worden op basis van de rechtvaardigingsgrond “voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust”⁴. De VTC beveelt aan om deze rechtvaardigingsgrond in het Ontwerp, minstens in de memorie te vermelden.

18. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM⁵, artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke

⁴ Zie ook advies wetgeving VTC nr. 2021/60 van 20 juli 2021, https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_A_W_2021_60_advies.pdf

⁵ Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

bepaling moeten de essentiële elementen⁶ van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.⁷

19. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, c), AVG⁸, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven sensu stricto, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk afgebakend zijn⁹. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.
20. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar wetgeving waarin de verwerking uitdrukkelijk geregeld is, kunnen verwezen worden.
21. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
22. De VTC wijst erop dat er ook sprake is van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 9 AVG, namelijk gegevens over de gezondheid van de betrokkenen.
23. Bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 AVG behoeven strengere beveiligingsmaatregelen. De VTC wijst op de toepasselijkheid van artikel 9 WVG dat aangeeft welke bijkomende veiligheidsmaatregelen moeten voorzien worden:
 - de categorieën van personen aanwijzen die de persoonsgegevens kunnen raadplegen, waarbij hun hoedanigheid ten opzichte van de verwerking van de betrokken gegevens nauwkeurig moet worden omschreven;

⁶ Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

⁷ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GwH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GwH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GwH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., *"L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle"*, Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

⁸ “c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust;”

⁹ Artikel 6, 3, AVG. Voor wat punt e) betreft, bestaat de doelstelling van de verwerking in de vervulling van een taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht.

- de lijst van de aldus aangewezen categorieën van personen ter beschikking houden van de bevoegde toezichthoudende autoriteit voor gegevensbescherming;
 - ervoor zorgen dat de aangewezen personen door een wettelijke of statutaire verplichting, of door een evenwaardige contractuele bepaling ertoe gehouden zijn het vertrouwelijke karakter van de betrokken gegevens in acht te nemen.
24. Andere maatregelen kunnen geformuleerd worden op basis van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (zie verder).

3. Doelbinding

25. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).
26. De volgende doeleinden worden in het Ontwerp vermeld:

- Wat Opgroeien regie betreft:

Het nieuwe artikel 10/2 van het decreet van 30 april 2004 vermeldt het volgende doeleinde: een lokaal bestuur of de Vlaamse Gemeenschapscommissie ondersteunen bij de uitvoering van haar bevoegdheid die bij of krachtens een wet of decreet is toegekend om een beleid uit te oefenen voor de gezinnen die op haar grondgebied wonen.

- Wat het Vlaams Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid betreft :

Met artikel 3 van het Ontwerp wordt er een nieuwe doelstelling opgenomen in artikel 2 van het decreet van 7 juli 2017:

“9°/1 toelagen in het kader van het lokale gezinsbeleid: de toelagen die gemeenten en openbare centra voor maatschappelijk welzijn rechtstreeks, krachtens een reglement dat ze hebben goedgekeurd, toekennen om kosten voor de opvoeding van kinderen te ondersteunen, of voor andere doelstellingen in het kader van het lokale gezinsbeleid;”.

Ook met de artikelen 4 en 5 worden gelijkaardige aanpassingen toegevoegd.

27. De doeleinden zijn dan ook welbepaald en transparant. Verder zijn de doeleinden die worden nagestreefd nuttig en noodzakelijk, rekening houdend met het algemeen belang. Er is een evenwicht tussen het belang van de betrokkenen om hun rechten en vrijheden te vrijwaren en het algemeen belang om tot een verwerking van gegevens over te gaan.
28. De VTC is van oordeel dat de doeleinde welbepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd zijn.

4. Verantwoordelijkheid

29. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
30. Het Ontwerp duidt in artikel 2 het Agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid aan als verwerkingsverantwoordelijke en Opgroeien regie, het lokaal bestuur en de Vlaamse Gemeenschapscommissie elk afzonderlijk voor de verwerkingen die op hen betrekking hebben. De memorie voegt eraan toe dat het agentschap Opgroeien regie en het lokaal bestuur of de VGC met het oog op de gegevensdeling een protocol afsluiten na advies van de functionaris tot gegevensbescherming van het agentschap Opgroeien regie en het betreffende lokaal bestuur of de VGC. Dit valt echter niet te rijmen met artikel 7 van het Ontwerp dat stelt dat er een verwerkersovereenkomst afgesloten wordt als gemeenten of OCMW's betrokken worden bij de

gegevensverwerking. De VTC vraagt dat één en ander verduidelijkt zou worden in de memorie en dat de tekst van het Ontwerp aangepast wordt indien nodig.

31. De VTC beveelt ook aan om de terminologie van de AVG te volgen en in artikel 2 “verwerkingsverantwoordelijken” aan te duiden, zodat het voor de betrokkenen duidelijk is tot wie zij zich moeten richten.
32. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG)¹⁰ voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is.
33. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**¹¹ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG.
34. De VTC verwijst in dit kader naar de punten:

3) wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. GEVOELIGE GEGEVENS [criteria 4 en 5];

7) wanneer er op grote schaal niet gepseudonimiseerde gegevens van kinderen en jongeren ingezameld worden of hun niet gepseudonimiseerde gegevens op systematische wijze worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken en voor de inzameling of uitwisseling niet alle doeleinden onderwijsdoeleinden zijn. KINDEREN EN JONGEREN [criteria 5 en 7];

9) wanneer er op grote schaal gegevens van kwetsbare segmenten van de bevolking ingezameld worden of op systematische wijze worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. KWESTBARE PERSONEN [criteria 5 en 7];

12) wanneer er op grote schaal persoonsgegevens, al dan niet bij derden, ingezameld worden om vervolgens in aanmerking te worden genomen bij de beslissing om een welbepaalde dienstverlening of toekenning van rechten te starten zonder inspraak van de betrokkenen; AUTOMATISCHE RECHTENTOEKENNING [criteria 2, 5 en 6].

35. De hiernavolgende beoordeling wordt gedaan onder **voorbehoud** van de bevindingen uit de GEB.

5. Minimale gegevensverwerking

36. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.

¹⁰ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-dpia>

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

¹¹ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aannee van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties

https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

37. De **categorieën betrokkenen** zijn:
- Wat het agentschap Opgroeien Regie betreft:
 - rechtgevende kinderen;
 - rechthebbende kinderen;
 - begunstigden.
 - Wat het agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid betreft :
 - begunstigden, met name een natuurlijke persoon of een rechtspersoon aan wie toelagen in het kader van het gezinsbeleid betaald worden.
38. De **categorieën gegevens** zijn:
- Wat de gegevens betreft die meegedeeld worden door het agentschap Opgroeien Regie:
 - de identificatiegegevens;
 - de toegekende toelagen in het kader van het gezinsbeleid, vermeld in artikel 3, §1, 44°, van het Groeipakketdecreet van 2018;
 - de periode waarvoor de toelagen, vermeld in punt 2°, worden toegekend.
 - Wat de gegevens betreft die meegedeeld worden door het agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid:
 - de identificatiegegevens;
 - de financiële bijzonderheden;
 - de persoonlijke kenmerken;
 - de samenstelling van het gezin;
 - de gegevens over kinderopvang;
 - de gegevens over pleegzorg en adoptie;
 - de opleiding en vorming;
 - de beroepsmatige of gelijkgestelde situaties en de gegevens over de sociale zekerheid;
 - de gegevens over de lichamelijke en de psychische gezondheid;
 - de gegevens over gerechtelijke maatregelen;
 - de gegevens over de plaatsing overeenkomstig artikel 68 van het Groeipakketdecreet van 2018.
39. Artikel 2 van het Ontwerp bepaalt uitdrukkelijk dat de gegevensuitwisseling alleen betrekking heeft op gegevens die noodzakelijk zijn voor de acties van het lokaal bestuur of de Vlaamse Gemeenschapscommissie ter uitvoering van zijn bevoegdheid die eraan bij of krachtens een wet of decreet is toegekend om een beleid uit te oefenen voor de gezinnen die op zijn grondgebied wonen.
40. De VTC is van oordeel dat er voldaan wordt aan het principe van minimale gegevensverwerking wat het agentschap Opgroeien regie betreft.
41. Wat het agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid betreft is het de VTC niet duidelijk wat bedoeld wordt met de volgende categorieën van persoonsgegevens: financiële bijzonderheden, persoonlijke kenmerken, gegevens over gerechtelijke maatregelen. De VTC beveelt dan ook om deze categorieën verder te expliciteren in het Ontwerp of minstens in de memorie opdat nagegaan zou kunnen worden of dit in overeenstemming is met het principe van de minimale gegevensverwerking.
42. Wat de instanties die toegang hebben betreft: dit zijn het betreffende agentschap en de ontvangende lokale besturen.

43. In het Ontwerp wordt dus specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden (en geen verwerkersovereenkomst, zie de opmerking hoger onder randnummers 28 –29).
44. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
45. Wat de **bewaartermijn** betreft, merkt de VTC op dat die niet vastgelegd wordt. Het moet evenwel duidelijk zijn hoelang de respectieve verwerkingsverantwoordelijke mag bijhouden. Hiervoor moet enerzijds gekeken worden naar de eventueel toepasselijke archiefwetgeving en anderzijds een proportionaliteitsafweging te worden gemaakt.
46. In het licht van artikel 6.3 van de AVG, adviseert de VTC om in het Ontwerp de maximale bewaartermijn(en) van de met het oog op de onderscheiden doeleinden voor deze verwerking van persoonsgegevens te voorzien, of toch minstens criteria op te nemen die toelaten deze bewaartermijn(en) te bepalen.

6. Juistheid

47. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
48. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijken hiertoe de nodige maatregelen nemen.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

49. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
50. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp met betrekking tot het agentschap voor de Uitbetaling van Toelagen in het kader van het Gezinsbeleid aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 42, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.
51. De VTC beoordeelt het positief dat artikel 2 van het Ontwerp in verband met Opgroeien regie bepaalt dat het agentschap, het lokaal bestuur en de Vlaamse Gemeenschapscommissie de betrokkenen informeren over de verwerking met een vermelding op hun website.

8. Beveiligingsmaatregelen

52. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
53. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens bijzondere categorieën van persoonsgegevens en tegelijk kinderen betreffen een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.
54. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;

- het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingsystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
55. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹² ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹³ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹⁴ en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichhouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom¹⁵.
56. De ontvangers zouden beter gespecialiseerde systemen gebruiken dan excels per mail te sturen. In dit geval is het gezien de gevoelige gegevens aangewezen dat de wetgever zelf of via delegatie aan de Vlaamse Regering aan de ontvanger regels oplegt voor de verwerking van de persoonsgegevens. Dataminimalisatie moet gegarandeerd worden.
57. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹⁶.

III. **BESLUIT**

58. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:
- de rechtvaardigingsgrond vermelden in het Ontwerp, minstens in de memorie van toelichting (luik 2);
 - een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren (luik 4);
 - klaarheid scheppen over de verwerkingsverantwoordelijken, de protocollen en de eventuele verwerkersovereenkomst in de memorie en zo nodig de tekst van het Ontwerp aanpassen (luik 4)
 - de begrippen “financiële bijzonderheden”, “persoonlijke kenmerken”, “gegevens over gerechtelijke maatregelen” expliciteren opdat nagegaan zou kunnen worden of er sprake is van een minimale gegevensverwerking (luik 5);

¹² Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr-01-2013.pdf>)

¹³ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹⁴ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr-01-2008.pdf>)

Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹⁵ *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

¹⁶ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

- de bewaartermijn bepalen, minstens criteria opnemen in het Ontwerp die toelaten om de bewaartermijn te bepalen (luik 5);
- de nodige maatregelen nemen in verband met de juistheid van de persoonsgegevens luik 6);
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7);
- beveiligingsmaatregelen uitwerken (luik 8).

Hans Graux,
Vorzitter VTC

Getekend door:Hans Graux (Signature)
Getekend op:2022-04-25 10:24:02 +02:0
Reden:Ik keur dit document goed

